YEPRAD
JOURNAL ARMÉNIEN
B.P. 382
ALEP (Syrie)
DIRECTEUR PROPRIÉTAIRE
Y. BENLIAN

ԵՓՐԱՏ

يبراد
جريدة سياسية ادبية علمية
حلب

ՏԷՐ ԵՒ ՏՆՕՐԷՆ Ե. ՊԷՆԼԵԱՆ

ՇԱԲԱԹ 14 ՄԱՅԻՍ 1932

ԲԱԺԱՆԳԻՆ
Սուրիա՝ տարեկան 300 Ս. Դ.
Վեցամսեայ 175 Ս. Դ.
Արտասահման. տարեկան 3,50 տոլար
Վեցամսեայ 2 տոլար

ԱԶԳԱՅԻՆ, ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ ԵՒ ԳՐԱԿԱՆ ՀԱՅԱԹԵՐԹ
Չհրատարակուած ձեռագիրները չեն վերադարձուիր

Հատը՝ ձեռքէ
կը ծախուի 3 Ս. Դ.ի

Ե. ՏԱՐԻ ԹԻՒ 493

ԽՄԲԱԳՐԱԿԱՆ

ԻՆՉՈ՞Ւ ՉԵՆՔ ԽԱՆԴԱՎԱՌՈՒԻՐ

Նախորդ շաբթու, թարգմանաբար մեր ընթերցողներուն ներկայացուցինք քաղաքիս մէջ ֆրանսերէն լեզուով լոյս տեսնող «Բուրիէ տը Սիրի» շաբաթաթերթին մէկ խմբագրականը, որ, կը կրկնենք, իր մէջ կը պարունակէ մէկէ աւելի շահեկան կէտեր։

Դժբախտ պարագաներու բերումով եկած ու հաստատուած ըլլալով այս երկիրը, որ մեր հայրենիքը եղած է գաղթականներու զօրութիւնով, չենք կրնար անտարբեր մնալ բոլոր այն դէպքերուն և երևոյթներուն, որոնք հեռուէն կամ մօտէն առնչութիւն ունին անոր հետ։

Թէ՛ վերոյիշեալ խմբագրականէն, և թէ միւս թերթերու մէջ երևցած լուրերէն տեղեկացանք որ, Հիւսիսային Սուրիոյ երեսփոխանները «խօսքէն գործի անցնելով» երեսփոխանական խմբակ մը կազմած են, և անոր ծրագիրն ալ հրատարակուած։

Ասիկա կարելի է ըսել թէ նորօրինակ երևոյթ մըն է այս երկրին մէջ, ուր վարժուած ենք որոշ, մեկին ծրագրի մը շուրջ հաւաքականութիւն մը տեսնելէ աւելի, յաճախ աչքառու դէմքի մը շուրջ բոլորուող բազմութիւններ տեսնել։

Դէպքը ինքնին յուսատու է, առաջին նայուածքով։

Մենք չէ՛ որ դէմ պիտի արտայայտուինք քաղաքական խմբաւորումներու, մենք որ տարիներէ ի վեր այդ ճամբով կը յուսանք, և այդ ճամբով կը տուժենք մեր խելացութենէն...։

Բայց ի՞նչն է որ մղած է մեր յարգելի երեսփոխանները կազմելու այդ խմբակցութիւնը և «խօսքէն գործի անցնելու»։

Չունենալով ո՛չ մէկ յայտարարութիւն իրենց կողմէ այդ մասին, ստիպուած ենք դարձեալ դիմել «Բուրիէ տը Սիրի»ի մեկնութեան, որ յարդ հերքուած չըլլալով իրենց կողմէ, ստուգութեան մեծ հաւանականութիւն ունի։

«Դամասկոսի Զափուրականներն ու Ազգայնականները միակ ճակատ մը կազմած են ձեռք անցնելու համար նախագահութեան ու [illegible] վերապահելով Հալէպի միայն երկու անկարևոր նախարարութիւններ։ Իսկ Հալէպի երեսփոխաններն ալ, ... ո՛չ մէկ զիջում կ'ընեն և կը պահանջեն Հանր. նախագահական աթոռը և նախարարական խորհուրդին մէջ մեծամասնութիւն մը, երաշխաւորելու համար Հալէպի շահերը։

«... Խօսքէն գործի անցնելով երեսփ. օրինական խմբակ մը կազմեցին...»

Կը խոստովանինք որ «Բուրիէ տը Սիրի»ի այս չհերքուած մեկնաբանութիւնը հեռու է մեզ քաջալերելէ։

Այդ «Երեսփ. օրինական խմբակցութեան կազմութեան» պատճառները ո՛չ մէկ բնոյթ ունին հանրային շահը, երկրին շահը ու հայրենիքին օգուտը հետապնդելու։

Հալէպն ու Դամասկոսը չեն համաձայնիր նախագահական աթոռներուն և նախարարական պորթֆէօյներուն շուրջ։

Ու երկու կողմերն ալ կ'աշխատին իւղոտ պատառները իրենց վերապահել։

Մէկ կողմը հակամարտ տարրի մը հետ կը համաձայնի իր նպատակին հասնելու համար, միւս կողմն ալ երեսփ. խմբակցութիւն մը կը կազմէ դիմացինին ձեռքէն կորզելու համար իր ցանկացածը։

Ատոնցմով ոչի՛նչ կը շահի Սուրիական հայրենիքը, ոչի՛նչ կը շահի երկրագործը, խանութպանը, ազատ արհեստաւորը, ու մէկ խօսքով բոլոր անոնք որ պետական մեքենականութեան իւղը, — դրամը — կը հայթայթեն ուղղակի կամ անուղղակի հարկերով։

Ատոնցմով չէ՛ որ հանրօգուտ շինութիւններ կ'ըլլան, ջրանցքներ կը պեղուին, և կամ անգրագիտութիւնը կը վերնայ այս երկրէն։

Եթէ ճիշդ է երեսփ. խմբակցութեան կազմութեան պատճառներուն լուսաբանութիւնը, աւելի դառն յուսախաբութիւն մըն ալ կը սպասէ մեզի։

Այն օրը որ, — այս արևուն տակ անկարելի բան չկայ, — այդ երկու հակամարտ ուժերը ուէ ձևով համաձայնին «կարագի պնակ»ին բաժանումին մասին, ա՛լ մնաք բարով ուրեմն, «Հալէպի գաղութացման» վտանգ, մնաք-բարով երեսփ. խմբակցութիւն, ու «խօսքէն գործի» անցնիլ։ Եւ դարձեալ «Էսկի թաս, էսկի համամ»։—

Ահա թէ ինչո՛ւ, հակառակ մեր ցանկութեան, մենք չենք խանդավառուիր խմբակցութեան կազմութիւնովը, եւ շատ ուրախ պիտի ըլլանք, եթէ մեզ, Սուրիացիներուս խնայէին աւելորդ յուսախաբութիւն մը։

Մ. ԼԸՊՐԷՕՆ ԸՆՏՐՈՒԵՑԱՒ

ՀԱՆՐԱՊԵՏՈՒԹԵԱՆ ՆԱԽԱԳԱՀ

Բարիզ 11.— Մ. Լըպրէօն, Ծերակոյտի Նախագահը, Հանրապետութեան Նախագահ ընտրուեցաւ; 902 արձանագրուած քուէարկողներէն 826ը մասնակցեցան ընտրութեան, որ տուաւ հետևեալ արդիւնքը։

Մ. Լըպրէօն՝ 633, Բօլ Ֆօր՝ (ընկերվարական) 114, Փէնլըվէ՝ (հանրապետական ընկերվարական) 12, Քաշէն՝ [համայնավար] 8, զանազանք՝ 29։

ԱՇԽԱՐՀԱՑՈՒՆՑ ՈՃԻՐԸ

ՈՃՐԱԳՈՐԾԻՆ ԻՆՔՆՈՒԹԵԱՆ ՄԱՍԻՆ ՔԱՂՈՒԱԾ ՏԵՂԵԿՈՒԹԻՒՆՆԵՐԸ ՀԱԿԱՍԱԿԱՆ ԵՆ

Ինչպէս գործուեցաւ ոճիրը

Մայիս 6ին Հանր. Նախագահը Նախկին Պատերազմիկ Գրողներու կազմակերպած ցուցահանդէսը բանալու գացած էր։ Հազիւ անցած սրահէ մը, բարձրահասակ [1,90] և հուժկու մարդ մը մօտեցաւ անոր և կրակեց։ Նախագահը ուշակորոյս ինկաւ «այս ալ կ'ըլլա՞յ» ըսելով։ Շփոթութիւն առաջ եկաւ, որու միջոցին ոճրագործը ուզեց խոյս տալ, բայց ներկաները ուզեցին աքցնել և զինք ձերբակալել։ Ան անգամ մըն ալ կրակեց որ վիրաւորեց գրագէտ Քլօտ Ֆարէրի բազուկը։ Մ. Բօլ Կիշար և ուրիշ չորս անձեր հազիւ կրցան զգետնել յաղթանդամ ոճրագործը։

Ո՞վ է ոճրագործը

Ոճրագործը Բօլ Կորկուլօֆ անունով ռուս մըն է, բժիշկ, նախկին նախագահ ռուս ֆաշիստներու։ Ծնած է 1895ին Լապինաքայայի մէջ։ Ֆրանսա եկած է երկու տարի առաջ։ Բնակած է Բրակա, Պրիւսէլ, Նիս։ Նիսի մէջ ձգած է Զուիցերիացի ամուսին մը, որ Բարիզ բերուեցաւ։

Առաջին հարցաքննութիւնը

Իր առաջին հարցաքննութեան միջոցին Կորկուլօֆ ըսած է որ ինք խանդավառ հիացող մըն է Մուսոլինիի և Հիթլէրի, բայց անոնց կողմէ չէ կաշառուած այս մահափորձը կատարելու համար։

Մարի Կորկուլօֆի յայտարարութիւնը

Մոնաքոյէն բերուած Տիկին Մարի Կորկուլօֆ իր յայտարարութեանց մէջ ըսաւ որ իր ամուսինին մահափորձի ծրագրին մասին երբեք տեղեկութիւն չունէր։ Թէ իրենք կ'ապրէին իր դրամօժիտովը և Կորկուլօֆի բժշկական արհեստին կիրարկումովը և գրած գրքերուն հասոյթովը։ Թէ՝ ան երբեք չէր յարաբերեր իր ռուս հայրենակիցներուն հետ, թէ՝ իր ամուսինը երբեք ցուցուցած չէ մտային անհաւասարակշռութեան նշան։ Թէ՝ Մոնաքոյէն մեկնելու առեն կտակ մը ըրաւ «արկածի մը պարագային» նախատեսութեամբ և երկու ատրճանակ կը կրէր ինքզինք պաշտպանելու համար։

Կորկուլօֆ հակահամայնավար

Զանազան երկիրներու ոստիկանութեանց աշխատութեանց շնորհիւ կարելի եղած է ճշդել Կորկուլօֆի անցեալը։

Կորկուլօֆ կալուածատէրի զաւակ էր և բժշկութեան կը հետևէր պատերազմի ծագած առեն։ Զինուորագրուեցաւ և զանկէն վիրաւորուեցաւ ռուս ճակատներով։ Պատերազմէն վերջ համայնավարները գրաւեցին իր կալուածները և Կորկուլօֆ եղաւ հակահամայնավար։ 1921ին Բրակա եկաւ իր բժշկական ուսումը շարունակելու համար։ Վկայուեցաւ, բայց երկու տարի վերջ անկէ ետ առնուեցաւ իր բժշկական վկայագիրը։

Կորկուլօֆ գրող

1923ին Կորկուլօֆ Բարիզ եկաւ, ուր ամուսնացաւ, Անցաւ Մօնաքօ, ուր կենակցեցաւ զուիցերուհիի մը հետ; Կորկուլօֆ կ'աշխատէր աշխարհը փրկել «համայնավար աղէտէն» և գրական փառասիրութիւններ կը սնուցանէր։ Ան հրատարակած է քերթուածներու երեք գրքեր՝ Բօլ Պրէք կեղծանունով։

«ԿԱՆԱՉՆԵՐ»ՈՒ ԿՈՒՍԱԿՑՈՒԹԻՒՆ

Կորկուլօֆ գրած է գիրք մը, ուր կը տեսնուի հեղինակին ցնդաբանութիւնը։ Ան պատերազմը կը քարոզէ ռամկավար տիրապետութեան մը իշխանութեան տակ գտնուող «կանաչներ»ու կուսակցութեան միջոցաւ։ Կանաչ բանակը պիտի ունենայ վերջին սիսթէմով սպառազինում։ Իւրաքանչիւր զինուոր օժտուած պիտի ըլլայ ահարկու եւ անծանօթ դիւրաշարժ մեքենայութեամբ մը որ հնարուած է կուսակցութեան հիմնադրին կողմէ։ Առաջին կանաչ տիրապետը ինքը, Կորկուլօֆն է։

ԿՈՐԿՈՒԼՕՖ ՀԱՄԱՅՆԱՎԱՐ

Մ. Միլրան լրագրողներուն յայտարարեց թէ իր ստացած ստոյգ տեղեկութեանց համաձայն Կորկուլօֆ համայնավար կանոնաւոր ուժերուն կը պատկանի եւ անդամ է Չեկայի։

Մ. ԴՈՒՄԷՐԻ ՄԱՀՈՒԱՆ ԱՌԹԻՒ

Մ. Դումէրի մահուան առթիւ Եւրոպայի բոլոր մեծ ու պզտիկ պետութիւնները իրենց ներկայացուցիչներուն միջոցաւ եւ հեռագրով իրենց վշտակցութիւնը յայտնեցին Ֆրանս. կառավարութեան։

Համաշխարհային մամուլը մէկ բերան կը գովէ նախկին նախագահին համեստութիւնը, պարզութիւնը, աշխատասիրութիւնն ու զոհողութեան ոգին։

ԵՐԲ ԵՒ ՈՒՐ ՊԻՏԻ ԹԱՂՈՒԻ

Բարիզ.— Հինգշաբթի օր պիտի կատարուի Մ. Դումէրի ազգային յուղարկաւորութիւնը։ Բայց Նախկին Նախագահը Պանթէոնի մէջ պիտի չթաղուի։ Այլ ան պիտի ամփոփուի իր ընտանեկան դամբարանին մէջ, ի Վօժիրար, ուր պիտի հանգչի պատերազմին վրայ ինկած իր երկու զաւակներուն քով։

«ՄՈՒԹԻՆ ՄԷՋ ՄԱՐԴԸ»

ՏԻԱՐ ԳԱԼՈՒՍՏ ԿԻՒԼՊԷՆԿԵԱՆ ԵՒ ՍԸՐ ՀԷՆՐԻ ՏԷԹԷՐՏԻՆԿ

(ՔԱՐԻՒՂԻ ԵՐԿՈՒ ԻՇԽԱՆՆԵՐՈՒՆ ՊԱՅՔԱՐԸ)

Լայբցիկ հրատարակուող գերման «Ալլենտ Բօօթ» թերթին «Մութին մէջ մարդը» խորագրին տակ կը կարդանք։

Քարիւղի իշխաններուն միջև բացուած պայքարին բնոյթը հետզհետէ կը պարզուի։ Ամիսներէ ի վեր գրոյց կը շրջէր թէ Րոյէլ Տըչ Շէլի վարիչին՝ Սըր Հէնրի Տէթէրտինկի դիրքը խախտած է։ Այս գրոյցներէն օգտուելով՝ միջազգային Պորսաները կ'ուզէին գիտնալ թէ Իվան Քրէօկերը թաղուելէն ետքը, կարգը արդեօք Տէթէրտինկի՞ն եկած է։ Բայց գործը առանց վիճակ մը ցոյց չի տար։ Իրաւ է թէ Տէթէրտինկ արծաթ մետաղի վրայ ըրած է իրեն մեծ մտահոգութիւն պատճառող գործեր, բայց իր խմբակին վերջին յայտարարութիւններէն երևցաւ որ բոլոր եղած վիճարանութիւններուն հակառակ Տէթէրտինկ խմբակին նեղ կացութեան մէջ պէտք չէ մնալ, այլ ուրիշ գետնի մը վրայ։ Եւ, արդարև, սա պահուս կ'երևայ որ խնդիրը ո՛չ Րոյէլ Տըչը բարեփոխելու, ոչ ալ Հէնրի Տէթէրտինկը ճամբու դնելուն շուրջը կը դառնայ, այլ պտրտայի գոր ծառանութեան պայքար մըն է որ երկար տևելէ ի վեր բուռն կերպով տեղի կ'ունենայ Րէյըլ Տըչին և քարիւղի հայ իշխան Կիւլպէնկեանի միջև և առայժմ տակաւին որոշ չէ թէ ո՛վ յաղթական պիտի ելլէ պայքարէն։

Կիւլպէնկեան՝ քարիւղի հարստութեան մէջ կը խաղայ այն դերը զոր ասկէ առաջ Սըր Պազիլ Զախարօֆ խաղացած էր բանակի սպառազինութեան գործին մէջ։ Կիւլպէնկեան «մութին մէջ մարդն» է, որ գրեթէ ամէն ատեն իր բոլոր ուժովը թշնամացաւ Տէթէրտինկին, անոր համար որ ասկէ առաջ այս հոլանտացին «Վէնէզուէլլա — Օյլ — Քանսէժըն Քըմփ.ի գործին մէջ նոր դեր զբաղեցուց։ Կ'ըսեն թէ Կիւլպէնկեան չէ մոռցած այդ անցեալ դէպքը։ Ու երբ վերջերս քարիւղի հրապարակը շատ շուտով փոթորկեցաւ և Ռուսերուն քարիւղի գործին մէջ մտնելը գիներու անտարբեր անկում պատճառեց, պորսաներուն մէջ քարիւղի թուղթերուն վրայ բական կասկածով նայիլ, Կիւլպէնկեան տեսաւ թէ Տէթէրտինկին վրայ քալելու վայրկեանը եկած է, առնելու առաջ իր կրած պարտութեան հաշիւը կարգադրելու և, եթէ կարելի է, ելմտական պզտիկ գործողութեամբ մը ուէ ձևով «Րոյէլ Տըչ»ը իր ազդեցութեան տակ առնելու։

Միայն՝ չգիտցուիր թէ Կիւլպէնկեան որ Մոսուլի Քարիւղի Ընկերութեան մէջ հարիւրին 5ի սեփական բաժին մը ունի, երբ Ռուսերուն և Տէթէրտինկ խմբակին շահերը իրարու այնքան անհաշտ ու հակառակ են, Ռուսերուն վրայ ուղղակի ազդեցութեամբ և Տէթէրտինկի հետ բանակցութեան պատրաստակամութիւն յայտնելով ո՛րքան կրցած է իր նպատակին հասնիլ։ Այս բոլոր լուրերուն աղբիւրը՝ Բարիզ, կը հաստատէ թէ Կիւլպէնկեան — որ այդ տեսակ գործի մը պահանջած պատրաստութիւնները պէտք է որ Բարիզի մէջ կատարած ըլլայ — իր երկար փորձառութեամբը գիտէ իր ձեռնարկած գործին հանգամանքը և ասկէց առաջ ուրիշ անգամներ ալ յաջողութեամբ գլուխ հանած է այդ կարգի իր ձեռնարկը։

Կ'երևայ թէ Կիւլպէնկեան Տէթէրտինկի հետ այս պայքարը բաւական առաջ շատ ինկած գիներով Րոյէլ Տըչի բաժնեթուղթերէն գնած է ծրարներով, ինչ որ ցոյց կու տայ թէ Շէլ ընկերութեան բաժնետէրերը ստահակին գրամ կորսնցուցած են։ Այս ընկերութեան թուղթը ունեցողներուն կորուստը այսօրուան գնով 2 միլիոն ֆիորին կ'անցնի։ Ինչպէս կը տեսնուի Շէլ ընկերութեան դէմ կամ աւելի ճիշդ ըսելով Շէլի միջոցաւ Տէթէրտինկի դէմ Կիւլպէնկեանի բացած պայքարը դրամագլուխի միջազգային հրապարակին առջին վնասներ պատճառած է, որոնք հակառակ քարիւղի հրապարակին դէշ վիճակին, այնքան մեծ չպիտի ըլլային, եթէ այդ պայքարը տեղի չունենար։

Ասով, բնականաբար, պէտք չէ ըսել որ՝ ամէն տեղ Շէլ ընկերութեան վրայ վստահութիւնը մեծ չափով պակսելուն պատասխանատուն միմիայն Կիւլպէնկեանն է։ Այդ գործին մէջ Տէթէրտինկն ալ բոլորովին անմեղ չէ։ Իր անձնական գործերը լաւ տպաւորութիւն չգործեցին։ Եւ ամէն բանէ առաջ ոչ միայն պորսաներու մէջ իր խմբակի բաժնետէրերուն այլ և Շէլի վարչութեան մէջ շատ մեծ վնասներ պատճառեց, որով հետևաբար տարիներու ընթացքին, հակառակ միջնորդութեան ո՛րքան փորձերուն չկրցաւ Ռուսերուն հետ կարգադրութեան մը յանգիլ, ինչ որ կը պահանջէր Շէլի շահը։

Նոյնպէս, Պարոն Տէթէրտինկ պատճառներ ունէր Ռուսերուն հանդէպ շատ բարեկամութեամբ չվերաբերելու, քանի որ անոնք տասնըերկու տարի առաջ, առանց հարցում ընելու, Ռուսիոյ մէջ իր ունեցած դրամագլուխները իւրացուցած էին։ Բայց այս ներկայ պարագային, իր անձնական հաշիւները մոռնալով, Տէթէրտինկ պէտք էր որ բաժնետէրերուն շահերը պաշտպանէր։ Թէ մինչ այսպէս գործեց, այս պայքարը շատ կասկածելի է։

ՎԱՍՏԱԿ

ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ ԿԱՑՈՒԹԻՒՆԸ

ՍՈՒՐԻՈՅ ՄԷՋ

Լը Քուրիէ տը Սիրի Ֆրանսերէն շաբաթաթերթը իր վերջին թիւին մէջ հետևեալը կը գրէ.—

«...Գալով Սուր. Երեսփ. Ժողովի բացման, Դամասկոսի թերթերը կը հաստատեն թէ 1933էն առաջ տեղի չպիտի ունենայ ան, ընթացիկ տարուան պիւտճէն չվաւերացնելով տանիլ այդ ժողովին ծախսերը։ Մեր պաշտօնակից «Էլ Էհալի» իր վերջին թիւին մէջ կը յայտարարէ թէ Երեսփոխանական ժողովը պիտի գումարուի այս ամսու վերջէն առաջ։ Այս պայմաններու մէջ չենք կրնար որոշակի ըսել և պիտի սպասենք այն պաշտօնական գեկուցումին, որ կը յուսանք թէ պիտի չուշանայ Մ. Սօլոմիագի Դամասկոս դառնալէն անմիջապէս վերջը։

Բայց ինչ որ կը մտահոգէ կառավարողներն ու կառավարուողները ներկայիս Սուրիոյ մէջ գոյութիւն ունեցող անտեսական ողբալի կացութիւնն է։ Կը կարծուի որ պետական հասոյթները կիսով չափ պիտի պակսին անցեալ տարուան վրայ։ Եւ հակառակ բոլոր ջանքերուն ու խնայողութեանց, զոր կը գործադրէ հիմնական ապատարկութիւնը, գանձը ի վիճակի պիտի չըլլայ Հանր. Շինութեանց համար պէտք եղած գումարները տրամադրելու, և պիտի ստիպուի նոր խնայողութիւններ ընելու։

...Ինչ՞ կրնայ արդեօք փոխատուութիւն մը կնքելով ամբողջ այս անգործներուն գործ հայթայթելու և մեզ խեղդող այս տագնապը թեթևցնելու համար»։

ԱՌՈՂՋԱՊԱՀԱԿԱՆ ՀԱՐՑԵՐ

ԳԼԽԱՐԿ ԴՐԵԼ

DR VOISIN

Թաղականներու մէջ, երիտասարդներէն շատերը և բազմաթիւ հասուն մարդիկ, որոշած են ջնջել պարզապէս, ամէն գլխանոց։

«Արեւը լո՞յս է թէ գէշ», մեզի հարց կ'ընէ ընտանիքի հայր մը, որուն երկու զաւակները որդեգրած են արական նորաձեւութիւնը, բերուած մեր քով, Հարաւային Ամերիկայէններէ։

Նորաձեւութեա՞ն թէ առողջապահական հարցում։ Եթէ ասիկա նորաձեւութեան պատճառ մըն է որ մէջտեղ կուգայ ոչինչ պէտք է վիճաբանելու, քանի որ նորաձեւութիւնը, մարդերու ինչպէս նաև կիներու համար, պատճառ չի լսեր։

Եթէ, ընդհակառակը մերկ գլուխ գործածութիւնը առողջապահութենէ պահանջուի, պէտք պիտի ըլլայ, խնդիրը պարզաբանել։

Ինչ կ'ուզենք մենք գլխանոցէ մը։ Պաշտպանել մեզ ցաւալի ազդեցութիւններէ մերթ ցուրտէ մերթ արեւի հրակէզ ճառագայթներէ։ Հասկցուած է որ, ան պէտք է թեթեւ ըլլայ և ձգէ շրջան ընելու օդը ազատօրէն գանկին մորթին շուրջը։

Գաղթային թաղաւարը հնդկէ՝ ղեկէ ասոր, իր գոյն շրջանակով գանկի վրան կոթնելու համար, կատարեալ է. փոխարէն, ժամէջտականներու փէսին, ամբողջ չուխայէ, զուրկ գլխապահէ, բոլորովին անպատեհ է արեւոտ երկրի մէջ։ Կրնանք նոյնը ըսել տաուն պերէին համար որ կ'երևի արևոտ ծովեզրներու վրայ։

Ցուրտ երկիրներու մէջ մուշտակէ գտակը ինչ որ կատարելապէս կը յարմարի նորաձեւութեան, շատ գործ պիտի ունենայ յառաջդիմելու համար։

Մեր շրջաններուն մէջ, լաւ է ունենալ ձմեռուան գլխանոց մը, թաղիքէ օրինակի համար, և կամ չուխայէ քասկէթ մը ու ամառուան գլխանոց մը, յարդէ կամ կտաւէ, բայց լայն եզերքներով, կարող պաշտպանելու աչքերը և ծոծրակը։

Ցայտնի է թէ՛ մեր գանկին մորթը պէտք է փոխուի մէջտ աւելի լաւ թօքէ չզգուելով և հերմական գլխանոցները իրենն միասնակար են։ Բայց, պէ՞տք է, այս պատճառաւ, մէջտեղէն վերցնել ամէն գլխանոց։

Ստուգիւ, մենք մազ մը ունինք որ պէտք է պաշտպանէ զեր կատարէ, սակայն պէտք է որ ան գոյութիւն ունենայ բաւարար չափով, ըլլալու համար ճշմարտապէս պաշտպան։ Սեպենք թէ՛ Հարաւային Ամերիկացիները, նորաձեւութեան բերողները, կը կրեն երկայն մազեր, երբ մեր պատանիները ունենալ միտումը որդեգրելու գերմանական նորաձեւութիւնը։ Միւս կողմէ, կը տեսնենք ճաղատներ վտանգուած ըլլալու գլխաբաց ամէն ժամերուն։

Բայց եթէ մազ մը՝ բաւարար չափով հաստ, կրնայ ըլլալ զօրաւոր պաշտպանութիւն մը կանոնաւոր ժամերուն, տարբեր է սակայն հրակէզ արեւուն և կամ սաստիկ ցրտի պարագաներու մէջ։

Պէտք է ուրեմն յուսալ ենթար կուիլ արևնազարկումի և հարբուխի։

Միւս կողմէ, մազերը օդին ձը գելը ունի ուրիշ անպատեհութիւններ։ Այս գանանք կը վտանգէ փոշիներով և ամէն տեսակէ մանրադիտական սերմերով, միքրոպներով, սունկի սերմիկներով։ Շատերը այս սերմերէն՝ կը հաստատուին մեր գանկի մորթին վրայ ուր հիւթանջատութիւնը Սիւաօրալ և գերուցային, կը խաղայ մշակութեան դեր մը, այսպէսով ծնունդ կ'առնեն մակաբուծական ախտերը որոնք գրեթէ կուտան մազային կոճղէզներուն, կը պատրաստեն ճաղատութիւնը։ Եզրակացնենք ուրեմն Տօքթ. Ռ. Պլոնտէլի հետ թէ «Ամէն տեսակ գլխանոցի ջնջումը չի բերեր ոչ մէկ առաւելութիւն, և վտանգի դուռ կը բանայ լուրջ անպատեհութիւններու, ձմեռուան մէջոցին ցրտառութիւնը, ամառը արեւակիզումը, ամէն եղանակներուն մուտքը ամէն տեսակ անմաքուր փոշիներու և գէշ արգիւնք սեւող սերմերու, ինչ որ մազը կըչափի իր առողջութեան համար արեւի ճառագայթներու ցուցադրումէն, զայն կը կորսնցնէ յամառ սերմերու փոխանցումով, որոնք ուշ կամ կանուխ պիտի զայն․․․ տան իր կորուստը։

Է. Հ. Ի.

ԱԽԱՆԴՈՒԹԵԱՆ ՓՆՏՈՒՐՈՒԼԸ

ԿՈՅԱԸ

Մէ՛կ Սուաւդով, մայրաքաղաք Սուլթաններու, բնակավայր՝ հուրինելու․․․ Տաւրականոց․․․ Անհուն վանդակ տատրակներու։

Զքնաղ Պոլիս կոտտա՛գինի, որ կը զնէ մէկ պալատով մենեանները Զինմայինի․․․ Գանձի ծուղակ, ուր միշտ ինեան յանձնթարեր կառուացները Արարատեան, Վենետիկի ակիները կոնտոլներով․․․

Մէկ Սուաւդով, ուր քով քովի, ուր մաշէ թող անտառի պէս, կեբոններ և նման վառած՝ սոխեգմրէթ հազար պալատ գեղի կապոյտ կը վերթեւէն։ Անոնց ջահերն գիշեր տեղն, տող օրերով, գրախտ կ'ընեն ափերն զուգեակ Ոսկեղջիւրի, Մարմարայի ու Վոսփորի։ Եւ ամէն օր, ամէն գիշեր տօն կայ այնտեղ, հազար հարանիք բիւր առաղաստ․․․

Մէկ Սուաւդով․

Անհուարիկ ծայրը գիւղին սուլթանական պալատ մ'այսպէս վանդակապատ, ուր սառնձին կ'ապրի մէկ հատ զուտարն արքային։

Պատոլ ամենէ նատա՛ն սեա՛։ Զուռնի չարչափ, չունի փէշէ։

Նայիլ մուք չէ՛։ լաւ գիտեցէ՛ք։

Անունն ինչ փոյթ․․․ Ո՛չ, ո՛չ․ անունն՝ Հանըմ Լէյլա․․․

Հանըմ Լէյլա, հիատլուսին, լիալուսին, որ եր ծագի իրեն շուրջը միլիոն առ գիր կը մարմրին, կ'իյնան ընդհուպ, կ'իյնան չէկն․․․

Հանըմ Լէյլա ելոր արփի կէտօրներու, որ կ'արբեցնէ կը խենթեցնէ ալ ու ծառայ, ծեր ու տղայ․․․

Հանըմ Լէյլա, մեղրի կայլակ, մեղրի կաթ, որ երբ կ'նայ կ'ուզես իյնալ իյնա՛լ իյնա՛լ․

Հանըմ Լէյլա մեղքի պտուղ, աէրի ճամբայ, երջանկութեան անբաւ ուղի, ուր քալողը շուտ կը յոգնի և չի յոգնիր։ Ծեր ու տղայ ամէնքըդ ալ անշուշտ կ'ուզէք սիրով զրուցել ու խտացրուիլ մէկ կամաւոր այս ճամբային։ Չեր թարթիչներն ծանրաբեռնել փոշիներովն ծաղկատարափ այս ճամբային․․

Հանըմ Լէյլա՛․․

Սեղք չէ՛ նայի՛լ, լաւ գիտեմ էք, ինչպէս նօթի շուներն առջեւ ծաղանոցին․․․

․ ․ ․

Հանըմ Լէյլա գիտակն առած հեռուները կը խուզարկէ, վանդակոր մի պատին սեղ ած հուրքն իր նուրքին։ Պատշգամբ կարծէք հիմա կը բանկի։ Դէմի մայթին վրայ կեցած՝ գեղեուն ձայնով մանրավաճառն զով ջր կ'ընէ իր թապային։ Ներձանիկը սսկեձողիկ իր վանդակէն կը սուլերգէ։

Ինչ կայ, հանըմ․․․

Ունքուրները կը պլոըւէ հեռուներում բան մը տեսաւ․․

— Աչէ՛, շուտա՛վ, զանապոր․․․

Հրամանը հանըմինն է։ Զինուորական թաւ բոնած ճեճեքն պէս կը՝ տնկուի զանապոր։

— Իմա քաղաք կը մանեն կար երկու մարդ․ փաշեթաթախ․․ Շո՛ւտով երկուքն ալ ինծի բեր․․․ Հիմա՛, հիմա՛․․․

Հրամանը հանըմինն է։

(1) Ա. Շ.

ՄԱԼԹԱ ԿՂԶԻՆ

ԱՆԳՏԱՆԵԼԻ

Ժամանակին՝ Անգլիոյ Սգա. Վիքթօրիա թագուհին փափաքը կ'ունենայ Մալթան այցելելու։

Եւրոպական տէրութիւնք կ'որոշեն մէյմէկ նաւաբաժին ղրկել ի յարգանս բարձր վեհապետուհիին, Օսմանեան կայսրութեան միահեծան փատիշահը խաթթը-հիւմայունով պաշտօն կը յանձնէ Գարթան Անմէտ փաշային առաջնորդելու Օսմ. նաւատորմիղը։

Օսմ. մարտանաւերը անմիջապէս շարժման մէջ կը դրուին և հուպանցներու ու ծովերու տեղատարափին տակ Տարտանէլի նեղուցէն իբրենց վեհաշուք անցքը կը կատարեն։

Ամիսներ չարունակ մեր գարթան փաշան իզուր կը փնտռէ Մալթան և ճարահատ կը վերադառնայ։

Ծովային Նախարարը զայն անմիջապէս իր մօտ կանչելով իր պաշտօնին մէկ ընդարձակ տեղեկագիրը կը պահանջէ։

Ահմէտ փաշան խիզախօրէն իր պատասխանէ․

— Տէր Նախարար, ցաւ ի սիրտ կը յայտարարեմ թէ՝ ամիսներ շարունակ, տիւ և գիշեր բոլոր ծովերը, ովկիանոսները տակն ու վրայ ըրի և Մալթա անուն կղզիի մը չհանդիպեցայ։

Նախարարը արտնեղած պատէն կախուած քարտէզը քաշելով, մատին ծայրովը ցոյց կուտայ խիստ փոքրիկ կէտ մը։

Ներեցէ՛ք, տէր Նախարար, ձեր մատնանշած այդ ու բիծը ճանճի քա․․․ է։

— Կրնայ ըլլալ կը յարէ ոչ նրուաղ տգէտ Նախարարը։

ԽՈՏՈՐՈՏ

ՊԱՐՏՔԸ ԻՆՉՊԷ՞Ս ՎՃԱՐԵԼ

ՏԱՆՏԷՐԸ.— Ինձմէ քնդի խրատ, աշխատէ՛ միշտ պարտքդ վճարել։ Մէկը որ ուրիշին պարտք ունի, երբեք չի կրնար երջանիկ ըլլալ։

ՎԱՐՁԱԿԱԼԸ.— Շատ ա՛ղէկ կ'ըսես, բայց երբ դրամ չունիմ որ պարտքս վճարեմ, ի՞նչ պիտի ընեմ։

ՏԱՆՏԷՐԸ.— Ատկէ դիւրին ինչ կայ։ Ուրիշէ մը փոխ ա՛ռ․․․

ՍՊԱՌՆԱԳԱՆ ՆԱՄԱԿՆԵՐ

ՎԱՃԱՌԱԿԱՆԸ.— Վերջերս իրարու ետեւէ սպառնական նամակներ կըստանամ.

ԽՕՍԱԿԻՑԸ — Ինչ մէկուն վըրայ կը կասկածի՞ք, որ սատնկնամակներ կրնար դրկած ըլլար։

ՉՐԱԳԻՍ-(Ը) ՏԵՆԵՆ

ՀԵՇԽՈՒՂՕՐԱՐ

Ինչպէս ծանօթ է գրական հասարակութեան, սանեէ մը ի վեր քաղաքիս մէջ լոյս կը տեսնէ գրական ամսաթերթ մը. «Դոնդող», նորաձեւ տպագրութեամբ և գեղատիպ կողքով։

Լիբանանի մէջ լոյս տեսնող «Մայրի» հայաթերթը անմաս մնալու սահմանուած գրադատական մը նուիրած ըլլալով «Դոնդողին», այս վերջինն ալ, երախտագիտական իր սուրքը պիտի հատուցանէ հետեւեալ տողերով․

«Մայրին կը հրատարակուի կարծի անհատականութիւն ունեցող մէկու մը կողմէ, որ չի վարանիր յայտնելու թէ կ'անգիտանայ իր մայրենի լեզուն։

«Թէև տարիներէ ի վեր ան կըհրատարակուի, և սակայն դեռ կատարեալ չէ և չի կրնար ըլլալ, ուսանելու տարիքը սահման չունի։

«Մենք ուշի ուշով կը թերթատենք «Մայրի»ն, ու կը հիանանք իր վրայ, ի՜նչ ալ՝ մեր վրայ։

«Մայրին մէջ տեղ ունին գրական ու գիտական յօդուածներ, համեմուած ուղղագրական սխալներով, որոնք գրաշարներուն անուշադրութեան արգիւնք են, և ո՛չ թէ խմբագիրներուն տգիտութեան։

«Լրագրութիւնը Սրաւեանի եւ Արեւմուտի հնութիւն կը պահանջէ գինք կերտողէն, և այդ սկզբնական շրջանին նախնի՝ ան քայլերուն ունենալ եթէ ոչ անկարելի, բայց գէթ դժուարին նախաքննական է ? ինչպէս որ հոգին Մայրի օժանդակութեան պէտք կայ եղեր լեզու մէկէն խօսելու համար

«Մայրի»ին մէջ գրուած են շարք մը զգացողական և... յուծողական յօդուածներ, որոնք կը ներկայացնեն ապաղայ խոստացող յօդնավատակ խմբագրին զէպի կատարելութիւն գիմելու անշէջ հուրը։

«Այստեղ աւելորդ չպիտի ըլլար կարգ մը սնամէջ գիտղագրերու գիտել տալ թէ, եթէ երբէք մաղաչափ պաշտամունքի զգացում կը կրեն իրենց քակին խորը հայ լրագրութեան վերելքին հանդէպ, այս ուրիշ թող բարի ըլլան չի սեանելու զորնել «Մայրի»ին մէջ կ թող ըսելու «զորոգերն ու «զայսերը, և անխոնջ ու յարատեւ ճիգերով թող անկեն «Մայրի»ն իրենց սրտերուն և Լիբանանի ժայռոտ կողերուն վրայ, ծառայելու համար թէ մեր ցեղին, և թէ մեզ հիւրը՝ կայող ափերուն, որոնք ծաղի կարօտը կը քայեն։

«Մէկ խօսքով, մենք մեր պաշտօնակից «Մայրի»ին կը թելադրենք որ ականջ չի կախէ յարձակումներու, և աննահանջ կորավով մը սկսած գեղեցիկ գործին շուրջ կամքի տոկուն օղակ մը կազմէ, և բստ այնմ խանդավառ կորովով շարունակէ Մայրիաբոյր գործը, յուսալով որ բաժնեգինները ուշ կամ կանուխ գինք կըգանեն։»

Այսքան փայլուն գրական էջէ մ. զրկել Հայ ընթերցողը աններելի սխալ մըն էր անոր թէ ինչու սախալ ուեցանք մէկ քանի «քուժրաս» ատակցնելանոր։

Իսկ եթէ գտնուին ոմանք որ այս տողերը հայհոյութիւն նկատեն, եւ լաւ իրենց սպասելիքին «փողոց իջնելու» տրոյեն, հիմակուընէ կ'ըսենք որ գմեզ հոն չպիտի գտնեն։

Իրենք պիտի բսեն, ու իրենք պիտի լսեն։

ՁԵՏԵՂՄԱՆ ԵՒ ԲՆԱԿՈՒԹԵԱՆ

ՕՐԷՆՔԸ

Ազգային Մեծ Ժողովին ներկայացուած օրինագծերու մէջ կը գտնուի զետեղման եւ բնակութեան օրէնքը, որուն գործադրութեան պաշտօնը յանձնըւած է ներքին գործավարութեան։

Թուրքիոյ մէջ բնակութեան համար 4 շրջանակ պիտի գըտնուի։ Առաջին շրջանակը յատկացուած է՝ այն ժողովուրդներուն, որոնք թուրք ցեղին կըպատկանին։ Երկրորդ շրջանակը պիտի բնակին անոնք, որոնք թուրք ցեղին հետեւելու սահմանուած են։ Երրորդ շրջանակը կառավարութեան ժամանակաւորեան պէտք չը նեցող և թրքութիւնը ընդունող գաղթականներու։ Չորրորդ շրջանակը՝ առողջական, զինուորական, քաղաքական և այլ պատճառներով բնակութիւնը արգիլուած տեղերն են։

Արտասահմանէ անհատաբար կամ հաւաքաբար Թուրքիա գալ ուզողներ, ներքին գործավարութեան հրամանով պիտի ընդունուին

Թուրք ցեղին չպատկանողներ, փախստական ենթականեր և ընտանիքները, բորոտներ և բնտանիքները, քաղաքական և զինուորական յանցանքներէ պատ ․ ․ ․ ճիգով դատապարտուած, անիշխանականները, լրտեսներ, գնչուներ, երկրէն դուրս հանուածներ, չպիտի ընդունուին։

Թրքախօսատակ գնչուներ և վաչկատուն ցեղեր, խմբովին չըլլալով, քաղաքներու մէջ և թէ թուրք ցեղին պատկանող ժողովուրդներ բնակող տեղերը պիտի զետեղուին։ Իբրեւ լրտես կասկածելի եղողներ սահմանագլուխներէն պիտի հեռացուին և այն գնչուները և վաչկատուները, որոնք օտար հպատակութեան մէջ կը գտնուին, երկրին սահմաններէն դուրս պիտի հանուին։

Աշիրէթներու համար բարոյական կազմակերպութիւններ ջնջուած և անոնց կալուածները և հողերը կառավարութեան փոխանցուած են։

Արգիլուած է թուրքերէնը իրենց մայրենի լեզուն չեղողներէ քաղաքացեալ գիւղ, թաղ և զբաղում կազմել և եթէ կան այսպիսի կազմակերպութիւններ, ներքին գործավարութեան կողմէ պիտի ցրուուին։ Օտարահպատակներ գիւղերու մէջ չպիտի կրնան հաստատուիլ։

Օտարահպատակներ, այս շրջանակին մէջ բնակողներու ընդհանուր թիւին 100ին 10ը չպիտի կրնան անցնիլ։

Առաջին շրջանակի մէջ զետեղուածներ առաջին տարին և մինչեւ 5րդ տարին կէս տուրք պիտի վճարեն և ճամբու տուրքէն զերծ պիտի մնան։

ՎԱՃԱՌԱԿԱՆԸ.— Կասկածելի ո՛րն է։ Այդ նամակներուն ուրկէ գալը գիտեմ։

Խ.— Իրա՞ւ կ'ըսես, ո՞վ է ղրկողը։

Վ.— Ղրկողը սա եկամտային տուրքի անպիտան դրասենեակն է։

ՕՏԻՒՆ ՊԱՏՃԱՌԸ

ԿՆԻԿԸ.— Շիտակը խօսէ՛, իմ եփած կերակուրիս մասին, ո և է մէկուն բան խօսա՞ծ ես։

ԷՐԻԿԸ.— Միայն մէկ մարդու խօսած եմ։

ԿՆԻԿԸ.— Շատ ուրախ եմ սիրելիս, որ եփած կերակուրներուս մասին կը խօսիս դուրսը։ Է՛, պատմէ՛ նայինք, որո՞ւ հետ խօսեցար, ինչ ըսիր։

ԷՐԻԿԸ.— Բժիշկին գացած էի։ Զիս քննելէ յետոյ, երբ ուտելիքիս մասին հարց ու փորձ ըրաւ պատմեցի իրեն անհանգստութեանս պատճառը․․․

Հաւաքեց՝

Ա. Ս. ԽԱՆՏԻՆԵԱՆ

ՄԻՋԱԶԳԱՅԻՆ ԱՆՑՈՒԴԱՐՁԵՐ

ՖՐԱՆՍԱԿԱՆ ՆԱԽԱԳԱՀԱԿԱՆ ԸՆՏՐՈՒԹԻՒՆԸ

Բարիզ 10.— Ազգային Համագումարը այսօր գումարուեցաւ Վէրսայլի մէջ Մ. Բօլ Տումէրի յաջորդը ընտրելու համար։ Մ. Բէնլըվէի հրաժարումով Մ. Ալպէր Լըպրէօն, Ծերակոյտի Նախագահը, Հանրապետութեան Նախագահութեան միակ թեկնածուն կը մնայ։

„ՊԱՏԵՐԱԶՄԻՆ ԲՈՑԸ

ՄԵՐ ՍԱՀՄԱՆԱԳԼՈՒԽՆԵՐՈՒՆ ՎՐԱՅ„

Թաս գործակալութիւնը հետեւեալը կը հաղորդէ Մոսկուայէն.— Խապարօվսքի մէջ Մայիս 1ի տօնակատարութեան ընթացքին, Ծ. Արեւելեան կարմիր բանակին հրամանատար Պլիւխէր, Ծ. Արեւելքի սովետական սահմանագլուխներուն կացութեան մասին խօսելով յայտարարեց.

«Մեր սահմանագլուխին մօտերը կըսկսին բարձրանալ ճըշմարիտ պատերազմի բոցերը։ Մենք, գիտենք որ կապիտալիստական աշխարհը պատրաստ է խոյանալու, թէ պատրաստ է ամէն բանէ առաջ խեղդելու Խ. Միութիւնը, որ այնքան ատելի է»։

Պլիւխէր յարեց թէ հաստատ համոզում ունի որ Ծ. Արեւելքի բանակին զինուորները արդէն սպառազինութեանց եւ տեքնիկային տէր դառնալով՝ պատրաստ պիտի ըլլան ամէն վայրկեան պաշտպանելու Խ. Միութեան սահմանագլուխները և իրենց ջանքերը միացնելու, որպէսզի ոչ մէկ օտարի ոտք համարձակի կոխել սովետական կոլխոզներուն դաշտերը։ Մենք չենք փափաքիր պատերազմի, եզրակացուց Պլիւխէր, մենք պատերազմի պէտք չունինք։ Մենք կը փափաքինք շինել մեր սոցիալիստական տնտեսութիւնը և թ ո ղ ո և է մէկը արգելք չըլլայ մեզի։

ՄԻԱՑԵԱԼ ՆԱՀԱՆԳՆԵՐԸ

ԿԸ ԶՕՐԱՑՆԵՆ ԻՐԵՆՑ ՆԱՒԱՏՈՐՄԸ

ԽԱՂԱՂԱԿԱՆԻ ՄԷՋ

Ուաշինկթընի մէջ կը յայտարարեն որ եթէ Նախագահ Հուվըրի խնայողական ծրագրին հետեւանքով Պոսթընի և Չարլըսթընի նաւաշինարանները գոցեն իրենց դուռները, ամերիկեան նաւատորմին խաղաղական նաւաբաժինը վերջնականապէս պիտի յատկացուի Խաղաղականին, փոխանակ Ատլանտեանի եզերքներուն։ Նաւային գործողութիւններու պետ ծովակալ Փրաթ ա՛յն կարծիքէն է թէ գլխաւոր մարտանաւերուն՝ Խաղաղականի մէջ կեդրոնացումը անհրաժեշտ է՝ ռազմական շարժումներուն համար։ Ճշմարտութիւնը ա՛յն է թէ ամերիկեան նաւատորմին Խաղաղականի մէջ կեդրոնացումը կը կատարուի Ճաբոնի հետ կռուի մը նախատեսութեամբ։

ԱՊՍՏԱՄԲՆԵՐԸ

ԾԱՅՐԱՆԱԿԱՆ ԿԱՌԱՒԱՐԱՄԲՔ ՄԸ

ՎՐԱՅ ԿԸ ՅԱՐՁԱԿԻՆ

Խարպինէն կը հեռագրեն Աժանս Ռիւթէրի.— Արեւելեան չինական երկաթուղիին մէկ ճիւղին վրայ, Վուքինեքէօյի մօտ, Մուրայի կիսաբաժնին մէկ մասը Խարպին գացող զինուորական կառախումբ մը պարտաւորուեցաւ կենալ։ Այն միջոցին ապստամբ չինացիներու ստուարախումբ ջոկատ մը յարձակեցաւ կառախումբին վրայ և բուռն կռիւ մը տեղի ունեցաւ։ Ճաբոնցիներու կորուստը եղած է 30, սպաննուած և վիրաւոր։ Ապստամբները դէպի հիւսիս քաշուեցան։

ՎՃԻՌ ՄԸ Ի ՆՊԱՍՏ

ԳԱՂԹԱԿԱՆՆԵՐՈՒ

Էնիւրբի.— Գաղթականներու յատկացուած ցօրեններու և Հայերու ընտ գոյքերէն մէկ մասին՝ իրենց նախկին տէրերուն տասանորդի տուրքէ եկմտական անտուկիս ունեցած պարտքին կամ երաշխաւորութեան փոխարէն այս կալուածները եկմտական գանձուն կողմէ գաղթականներէն ետ առնուելով, ինքրայի միջոցաւ կը ծախուին։

Ներքին գործավարութիւնը հակառութիւն տեսնելով այս գործողութեան և գոյութիւն ունեցող զետեղման օրէնքներուն մէջ, աւարկութիւն ըրած, և գործը յանձնած էր Պետական Խորհրդոյ, որ կառավարութեան կողմէ օրէնքով տրուած այդ կալուածներէն՝ կառավարական պահանջ ապահովելու ձեռնարկը արդարութեան համապատասխան չտեսնելով, որոշած է որ այս կարգի կալուածներու վրայ եկմտական գանձէն ունեցած պահանջը ջնջուելով, գաղթականներու ձեռքը գտնուած կալուածները ետ չառնուին։

ԳԵՐՄԱՆ ՕԴԱՆԱՒ ՄԸ ԻՆԿԱԾ Է ՄԵՐՍԻՆԻ ՄՕՏ

ԵՐԿՈՒ ՀՈԳԻ ՎԻՐԱՒՈՐՈՒԱԾ

Մերսին.— Գերման օդանաւ մը որ Հալէպէն Պոլիս կ'երթար, հարկադրուած է ցամաք իջնել Մերսինի մօտ։ Օդանաւը կոտրած է։ Վիրաւորուած են գործարանատէր Մ. Հանս և հըրապարակագիր Տիկին Մարժի որ կը վարէին զայն։

ՄԱՀ ԱԼՊԷՐ ԹՕՄԱՅԻ

Բարիզ.— Նախկին նախարար և Աշխատանքի Միջազգային Դիւանի տնօրէն Մ. Ալպէր Թօմա, ինքզինքը յանկարծ գէշ զգալով, կէս գիշերուան մօտ գնաց Սէն Լազար կայարանին մօտը գտնուող սրճարան մը, ուր ինկաւ ուշաթափ։ Ժամը 1,30ին լուր տրուեցաւ ոստիկաններուն, որոնք զայն Պօժօն հիւանդանոցը փոխադրելու ատեն, ինքնաշարժի մէջ մեռաւ ան։

Մ. Թօմա 54 տարեկան էր։ Ան Ժընեվէն վերադարձած էր մասնակցելու համար Նախագահական ընտրութեան։

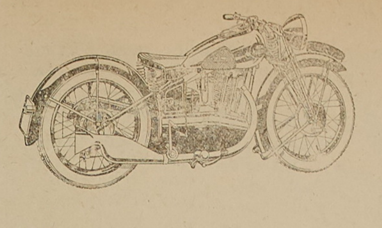

1932 Ի ՁԵՐ ՄՕԹՕՍԻՔԼԷԹԸ...

NEW HUDSON

ՆԻՒ ՀԸՏՍԸՆ

ԻՆՉՈ՞Ւ
ՔԱՆԻ ՈՐ "ՆԻՒ ՀԸՏՍԸՆԸ"
ԴԻՒՐԱՂԵԿ Է...
ԳԵՂԵՑԻԿ Է...
ՄԱՔՈՒՐ Է...
ԴԻՄԱՑԿՈՒՆ Է...
ՃԱՄԲՈՐԴՈՒԹԻՒՆԸ ԱՊԱՀՈՎ Է...
4 ԱՐԱԳՈՒԹԻՒՆ ՈՒՆԻ...
ԵՒՐՈՊԱԿԱՆ ՎԵՐՋԻՆ ՑՈՒՑԱՀԱՆԴԷՍԻՆ
ԱՌԱՋԻՆ ՄՐՑԱՆԱԿԸ ՇԱՀԵՑԱՒ..
ԱՅՍ ԱՆԳԼԻԱԿԱՆ ՄՕԹՕՍԻՔԼԷԹՆԵՐԸ
ԱՌԱՆՑ ԳԻՆԵՐՈՒ ՎՐԱՅ ՈԵՒԷ ՅԱՒԵԼՄԱՆ
ԱՄՍԱՎՃԱՐՈՎ ԱԼ ԿԸ ԾԱԽԵՆՔ

ՍՈՒՐԻՈՅ ԵՒ ԼԻԲԱՆԱՆԻ ԸՆԴՀԱՆՈՒՐ
ՆԵՐԿԱՅԱՑՈՒՑԻՉ
ԺՈՐԺ Մ. ԳՈՒՍԱ
ԳԱՊ ԷԼ ՖԵՐՃ ԿԱՐԵԺ ՍԷՆԹՐԱԼԻ ՄՕՏ:
ԹԷԼԷՖՕՆ 3-05
ՄԻ ՔԱՆԻ ՏԵՂԵՐՈՒ ՀԱՄԱՐ ՆԵՐԿԱՅԱՑՈՒՑԻՉԻ ՊԷՏՔ ՈՒՆԻՆՔ

ՏՕՔԹ. Հ. ԼՈՒՍԻՆԵԱՆ
ՆԱԽԿԻՆ ԲԺԻՇԿ ՄԻՋԱԳԵՏՔԻ ԶԻՆՈՒՈՐԱԿԱՆ
ՀԻՒԱՆԴԱՆՈՑՆԵՐՈՒ
ՄԱՍՆԱԳԷՏ ՆԵՐՔԻՆ ԵՒ ՄԱՆԿԱՆՑ ՀԻՒԱՆԴՈՒԹԻՒՆՆԵՐՈՒ
ԱՐԱԳ ԱՐՄԱՏԱԿԱՆ ԽՂՃԱՄԻՏ
ԴԱՐՄԱՆՈՒՄ

Հիւանդ կ՚ընդունի, ամէն օր ժամը 8—12 եւ 2—6 իր դարմանատան մէջ՝ Հալէպ Նէյալ Թաղ, Թրամվայի երկրորդ կայարան. Թիւ 7.
ԵԿՈՒՇԱԲԹԻ ԵՒ ՈՒՐԲԱԹ ՕՐԵՐԸ ԱՂՔԱՏԱՑ ՁՐԻ Է

ԶԱՀԼԷ

ՊԱՆԴՈԿ ԼԻՒՔՍ
ՀԱՅԿԱԿԱՆ ԱՄԷՆԷՆ [illegible]
ՊԱՆԴՈԿԸ ԼԻՒՔՍՆ Է ԶԱՀԼԷԻ ՄԷՋ
ԾԱՂԿԱՒԷՏ ՊԱՐՏԷԶՈՎ
ԽԻՍՏ ՕԴԱՍՈՒՆ ՍԵՆԵԱԿՆԵՐ ՈՐ ԿԸ ԲԱՂԿԱՆԱՆ
1, 2, 3, 4 ՄԱՀՃԱԿԱԼՆԵՐԷ
1.— ՀԱՄԵՂ ՃԱՇ. ՄԱՔՈՒՐ ԵՒ ԱՆԹԵՐԻ ՍՊԱՍԱՐԿՈՒԹԻՒՆ
2.— ԳԻՆԵՐԸ ԽԻՍՏ ՉԱՓԱՒՈՐ
3.— ՏՈՒՆ ՓՆՏՌՈՂՆԵՐՈՒՆ ԱՄԷՆ ՏԵՍԱԿ ԴԻՒՐՈՒԹԻՒՆՆԵՐ
ՏԷՐ ԵՒ ՏՆՕՐԷՆ՝ Գ. ՊԱՐՏԻԶՊԱՆԵԱՆ

ԲԱՑՈՒԱԾ Է ԲԱԺԱՆՈՐԴԱԳՐՈՒԹԻՒՆԸ
«ՓՈՒՆՋ»
ՄԱՆԿԱԿԱՆ ԵՐԿՇԱԲԱԹԱԹԵՐԹԻ 8ՐԴ ՏԱՐՈՒԱՆ
ԲԱԺԱՆՈՐԴԱԳՐՈՒԹԵԱՆ ՊԱՅՄԱՆՆԵՐ

Եգիպտոս՝	վեցամսեայ 20,	տարեկան՝ 40 Ե. Դ.
Արտասահման	« 20,	« 40 Ֆր.
Ամերիկա՝	« 1,	« 2 Տոլար։

Կարօտ հաստատութեանց համար մասնաւոր զեղչ
Հին և նոր բաժանորդները նուէր պիտի ստանան նախորդ տարիներու հաւաքածոներէն մէկը (բացի Ա. և Բ. էն), եթէ իբր փոստի ծախս 10 Ե. Դ. կամ 10 ֆր. ղրկեն Բաժանորդագրութիւնը կանխիկ է: Հասցէ՝
UNTCH, Rue du Mex, Bloc 2, Ap. 12. Heliopolis (Caire)

ՍՏԱՑԱՆՔ

ՀԱՅ ՎԱՍՏԱԿ Թիւ 7, Ապրիլ.— Բովանդակութիւն.— Խմբագրական Նօթեր, հայը և առեւտրական ասպարէզը, հայ առեւտրականը ի՞նչ պէտք է ընէ, կեանքի ապահովագրութիւնը էն.

ՎԱՍՏԱԿ Թիւ 38, բովանդակութիւն.— Կնճռոտ հարցի մը գործնական լուծումը. - Նախ գիտար հասկնանք, վերջը համաձայնինք.— Հրապարակի կացութեան յայտարար նշանները.— Լոնտոնի պանքային «արջեր»ն ու «ցուլ»երը հայլին;

ՍՈՒՐԻԱՀԱՅ ՎԱՐԺԱՐԱՆՆԵՐՈՒ

ՀՈԳԱԲԱՐՁՈՒԹԵԱՆՑ ՄԱՍՆԱՒՈՐ ՈՒՇԱԴՐՈՒԹԵԱՆ

Բնիկ Պոլսեցի, հասուն տարիքով օրիորդ մը, երջանաւարտ Պոլսոյ Բագրատունի Բարձրագոյն Վարժարանէն, վկայուած նոյն վարժարանէն նաեւ Մանկավարժութեան, Հոգեբանութեան եւ Փրէօպէլեան դրութեան ճիւղերուն մէջ, փափաքելով Սուրիա հաստատուիլ՝ հիմակուընէ կը փնտռէ իրեն յարմար պաշտօն մը այս երջաններու Ազգ. վարժարաններուն մէջ: Երկար ատեն պաշտօնավարած է Պոլիս եւ գաւառները: Մէտրիճէ հաստատուած դպրոցական եւ այլ վկայականները ձեռքն են: Բացառիկ ձեռնհասութեամբ կ՚աւանդէ ամէն դաս: Հմուտ է նաեւ անգլիերէնի: Քաջ ֆրանսագէտ:

Աւելի մանրամասնութեանց եւ բանակցութեան համար դիմել «Ժողովուրդ» թերթի հասցէին, **B. P. 422, BEYROUTH**:

ՖՐՆՍ. ՄՐԵՒԵԼԵԱՆ ԶՕՐԱԳՈՒՆԴԵՐՈՒ

ԱՌՈՂՋԱՊԱՀԱԿԱՆ ՍՊԱՍԱՐԿՈՒԹԻՒՆ

15 Յունիս 1932 ժամը 11ին պիտի կատարուի Հալէպի Զինուոր. Հիւանդանոցին ընդեղէնի հայթայթման նուազուրդը;

Արձանագրութեան տետրակները եւ նուազուրդի նիւթերը կը գտնուին Հալէպի Զինուոր. Հիւանդանոցի բժշկապետին մօտ: Խնդրարկուները կրնան հոն դիմել ամէն օր, բացի կիրակի եւ տօն օրերը, ժամէ 8—17:

Նուազուրդի մասնակցողները պէտք է դիմեն առ առաւելն մինչեւ 8 Յունիս 1932

ՊԱՆԴՈԿ ԼԻԲԱՆԱՆ
ԶԱՀԼԷ
ՀԱՅԿԱԿԱՆ ՄԻԱԿ ՊԱՆԴՈԿԸ ԶԱՀԼԷԻ ՄԷՋ
ՄԱՔՈՒՐ ՍՊԱՍԱՐԿՈՒԹԻՒՆ ԵՒ ՀԱՄԵՂ ՃԱՇ

Տուն վարձել ուզողներուն համար դիւրութիւն
Իմ նախկին տեղէս զատ երկրորդ տեղ մըն ալ վարձեր եմ վերի յարկ
Ծախու կ՚առնեմ ամէն տեսակ հայերէն ձեռագիրներ, գիրքեր եւ գրութիւններ;

Տէր եւ Տնօրէն Ց. ՅՈՎԱԿԻՄԵԱՆ

ՆԱՀԱՏԱԿ ԳՐԱԳԷՏՆԵՐՈՒ ԲԱՐԵԿԱՄՆԵՐ

ԲԱԺԱՆՈՐԴԱԳՐՈՒԵՑԷՔ ՄԵՐ ՀՐԱՏԱՐԱԿՈՒԹԵԱՆՑ ԱՌԱՋԻՆ ՇԱՐՔԻՆ
ԳՆԵՑԷՔ, ՍՊԱՌԵՑԷՔ, ՏԱՐԱԾԵՑԷՔ ԱՐԴԷՆ ԼՈՅՍ ՏԵՍԱԾ ՀԱՏՈՐՆԵՐԸ.

1.— Արձակ էջեր և հէքեաթներ — Ռուբէն Զարդարեանի 20 ֆր.
2.— Պանդուխտի Կեանքէն — Հրանդի (Մ. Կիւրճեան) 20 »
3.— Տարօնի Աշխարհ — Մշոյ Գեղամի 30 »
4.— Ամբողջական Գործը — Գեղամ Բարսեղեանի 20 »
5.— Վիպակներ ու Պատմուածքներ — Ա. Արփիարեանի 20 »

ՄԱՄՈՒԼԻ ՏԱԿ Է ԹԻՒ 6Ը, ՈՒՐ ՊԻՏԻ ԱՄՓՈՓՈՒԻՆ Գ. ԶՕՀՐԱՊԻ ՀԱՏՈՐԷ ԴՈՒՐՍ ՄՆԱՑԱԾ ԵՐԿԵՐԸ
ԲԱԺԱՆՈՐԴԱԳՐՈՒԹԻՒՆ— 12 ՀԱՏԸ 200 ՖՐԱՆՔ
100 ՖՐԱՆՔԸ ԿԱՆԽԻԿ
ԴԻՄԵԼ.— M. BARSAMIAN
121 RUE MARCADET
PARIS (18)

ՄԵՐ ԽՕՍՔԸ
ՀԱՅ ԺՈՂՈՎՈՒՐԴԻՆ

ԱՆՁԵՌՆՄԽԵԼԻ ԴՐԱՄԱԳԼՈՒԽ

Իրաւ է որ Միութեան հիմնադրամները կը կազմեն կարեւոր դրամագլուխ մը, բայց անոնք իրեն վստահուած են, ինչպէս կրնային վստահուիլ ո եւ է կառավարութեան, դրամատան կամ նոտարի մը, իբրեւ անձեռնմխելի գումարներ՝ որոնց ինք հաւատարիմ աւանդապահն է եւ ասոնց եկամուտներուն մատակարարութեան պարզապէս հլու գործակատարն է։ Այդ հիմնադրամներուն ինքնագլուխ տէրը իրապէս ո՛չ Միութիւնն է եւ ո՛չ ալ ազգը, քանի որ իւրաքանչիւր հիմնադրին (կտակարար կամ նուիրատու) պարտադրած պայմանները, պայմանաժամները եւ յատկացումները պարտաւոր ենք խղճմտօրէն գործադրել, կէտ առ կէտ, առանց ո եւ է շեղումի, յարգելու համար նպաստընկալին իրաւունքը, երբ կասկած իսկ չկայ թէ այս վերջինն է բուն իրաւատէրը։

Արդ, ի՞նչպէս կարելի է բացատրել ոմանց յամառ հետապնդումը, եւ... դարձեալ եւ դարձեալ կը յանկերգեն թէ՝ Բարեգործականը հարուստ է եւ պէտք է իր հիմնադրամները եւ տոկոսները օգտագործէ այս կամ այն նպատակին։ Ո՞վ իրաւունք ունի ուզածին պէս գործածելու աւանդ մը, որ իր ազատ տրամադրութեան տակ չէ։

Այսքան օրինական, այսքան թուաբանական եւ այսքան տրամաբանական բացատրութիւն մը ինչպէս կրնայ չհամոզել ամէնէն նախապաշարուած անձերն իսկ՝ եթէ բարեմիտ են եւ ողջամիտ ալ։

Հ. Բ. Ը. Միութիւնը անպատասխանատու մարմին մը չէ, իր անդամները եւ վարիչները գիտակցութիւնն ունին իրենց պարտականութեանց, պէտք չէ անոնցմէ պահանջել ո եւ է սայթաքում, ո եւ է շեղում, ո եւ է օրինազանցութիւն, իրենց խիղճը ամէն բանէ վեր պէտք է մնայ։

Այդ համոզումովն է որ ամէնէն դժուարահաճ հայերն իսկ իրենց հիմնադրամները կը վստահին Միութեան։ Այդ վստահութիւնը Հ. Բ. Ը. Միութեան անփոխարինելի հարստութիւնն է ուրկէ չի կրնար հրաժարիլ, եւ բարերարները որ կուտան այդ վստահութեան արժէքը գիտեն։

ՏՐԱՄԱԴՐԵԼԻ ՀԱՍՈՅԹՆԵՐ

Եթէ գոնէ ուղղամիտ եւ խղճահար խմբագիրներու կողմէ ալ փոխադարձաբար հրապարակուէր այս տարրական ճշմարտութիւնը, ամէն հայ պիտի հասկնայ թէ՝ ինչո՛ւ Հ. Բ. Ը. Միութեան վարիչները իրենց ամբողջ յոյսը կը դնեն ժողովուրդին լայն եւ անվերապահ օժանդակութեան վրայ, գլուխ հանելու համար ազգային այն ամէն ձեռնարկները որ ապահովուած չեն կտակներու եւ այլ հիմնադրամներու եկամուտներով։ Որովհետեւ, ինչպէս բացատրեցինք, ժողովրդային հասոյթները միայն կը կազմեն Միութեան իրական կարողութեան չափանիշը, եւ ոչ թէ կտակային հասոյթները որ կապուած կաշկանդուած են անհերքելի եւ անքակտելի տրամադրութիւններով եւ յատկացումներով: Ժողովուրդն է միայն որ իր տրամադրած լումաներովը հնարաւոր եւ արդիւնաւոր կրնայ ընծայել այն ձեռնարկները զոր Միութիւնը կ՚որդեգրէ եւ կը հետապնդէ, գաղութներու եւ հայրենիքին մէջ։ Միութիւնը ինքնիրմէ բան մը չի կրնար ընել, քանզի ինք նախաձեռնող մը, միջնորդ մըն է։

Արդար չէ ուրեմն որ ամբողջ բեռը ձգուի միայն Հ. Բ. Ը. Միութեան մի քանի հազար անձնուէր հաւատարիմ անդամներուն վրայ, որ կ՚ընեն ինչ որ կրնան, երբեմն ի գին զոհողութեանց։ Շա՛տ աւելի մեծ անարդարութիւն մը կը գործեն ոչ խիղճ այդ ճիգին չմասնակցողները, չգնահատելով Միութեան անդամներուն եւ վարիչներուն բարի գործերը, եւ պահանջելով որ անոնք աւելին ընեն կամ անպայման իրենց ուզածն ալ ընեն։

Կարելիութեանց մասին գաղափար մը տալու համար, ի վեր հանենք քանի մը թուանշաններ։

Ինչպէս յայտնի է, Միութիւնը ունի երեք տեսակ հասոյթներ.— 1.— Ընդհանուր՝ որ միայն իր ազատ տրամադրութեան տակ դրուած սովորական հասոյթներ են, 2.— Մասնաւոր՝ որ հիմնադրամներէ զատ, Դրամագլուխներու եկամուտներն ըլլալով՝ կը յատկացուին միայն իրենց կանխորոշ նպատակներուն, եւ 3.— Արտակարգ՝ հանգանակութիւններ, եւն., մասնաւոր եւ ժամանակաւոր ձեռնարկներու միայն յատուկ։

Արդ, 1927ին Միութեան վերագրեալ երեք տեսակ հասոյթներուն հանրագումարը եղած է Ա. ոսկի 71276, 1928ին Ա. ո. 80341 եւ 1929ին Ա. ո. 94212. Բայց ասոնց մէջէն սովորական տրամադրելի Ընդհ. Հասոյթներուն (ինչպէս՝ անդամավճարներ, նուիրատուութիւնք, որբերու պաշտպանութիւն, որբերու կրթակի, հանդէսներ, փոխան ծաղկի, ճգնաժամ, եւն.) հանրագումարն է միայն Ա. ո. 18496 (1927ին), Ա. ո. 14793 (1928ին) եւ Ա. ո. 12707 (1929ին), գոյացած Միութեան անդամներուն զոհաբերութեամբը եւ փոքր մասամբ ալ ժողովուրդին մասնակցութեամբը, ինչ որ, որպէս սեպհական միջոց եւ տրամադրելի ազատ հասոյթ, ըստ ինքեան յոյժ անբաւարար է։

ՀԱՅԿԱԿԱՆ ԱՐՁԱԳԱՆԳ

ԿԵԱՆՔԸ ԱԶԵՋԻ ՄԷՋ

Աշէզէն կը գրեն մեզի.—

Ցեղային մէջ ունինք Հ. Կրթասէր Սիրտ. Միութիւն մը՝ հաստատուած 192ին կազմուած Ազգ. մրժ ի սաններէն՝ մեծ մասամբ Միութեան անդամները ընդհանրապէս կը տիրեն գործի հրապարակին։ Կարելի է յիշատակել որ հոս կուսակցական կազ ու կռիւ գոյութիւն չունի։ Խաղաղ է կեանքը։ Այս խաղաղութիւնը անշուշտ կը պարտինք Ազգ. Առաջնորդներու և հոգևորներու արժանի հովուութեան և խնդակցութեան։

Ցեղային միակ հայ փաստաբանը Պ. Ն. Համբարձում Պէրպէրեան ազնիւ մտահոգութիւնն ունեցած է կրթասէր Երիտասարդաց Միութեան անդամներուն զարգացման մակարդակը բարձրացնել։ Այդ ուղղութեամբ Պ. Պէրպէրեան բացած է գիշերային դասախօսութեանց կանոնաւոր դասընթացք մը և աւելի քան մէկ տարիէ ի վեր կը դասաւանդէ հայերէն և ուսողութիւն, աշակցութեամբ իր սաներէն մէկուն։

Միութիւնը զօրել գաղափարը ունեցաւ հիմնելու լսարան մը եւս։ Այս առթիւ գիմուեցաւ Բարեգործականի տեղւոյն Մասնաճիւղի ատենապետին և Թաղ. Խորհուրդին և հարկ եղած արտօնութիւնը առնելով առաջին լսարանը կայացաւ ամառայս ակիզբներ։ Ամենայն առաւելի բազմութիւն մը ներկայ էր Խօսեցան Պ. Պ. Հ. Պէրպէրեան և Պ. Փաստաբան։ Ազգ. Առաջնորդ մարժարանի աշակերտները մէջ ընդ մէջ երգեցին։

Շաբթուս կար՝ որպէս գեղքը եղաւ Գաւառական անդամին կնոջ ը ւթիւնը։ Նիքի ի 40 և անցեալ 170 քուէարկողներէն 183ին բացարձակ մեծամասնութեամբ Գաւառական անդամ ընտրուեցաւ Պրն. Միսաք Երամեան։ Ընտրութիւնը անցաւ խաղաղ և կանոնաւոր։

Միւրս Տաղրի գիւղերուն մէջ 3 հայ բնտանիքներ կ'ապրին ջաղացպանութեամբ։ Շաբթուս մէջ լուր եկաւ թէ տունք աւազակներու կողմէ կողոպտուած և վիրաւորուած են։ Թաղ. Խորհուրդի ատենապետին գիմումին վրայ անցեալ Կառավարութիւնը ժանտարմներով անմիջապէս փութաց դէպքին վայրը, բայց բարեբախտաբար ստուգուեցաւ որ ո՛չ սպանուած ո՛չ ալ վիրաւոր կայ։ Երջակայ գնչուները յարձակեր են հայ աղօրիքներուն վրայ և սպառնալիքով զանոնք կողոպտած և ծեծած։

ԹՂԹԱԿԻՑ

ՀԱՅ ԱՒԵՏ. ՏԵՍՉ. ԸՆԴ. ԴՊՐՈՑԻ ՍԱՆՈՒՑ ՄԱՅՐԱԿԱՆ ՑԵՂԱԿ

Անցած կիրակի կէսօրէ ետք Ազգային Մանկապարտէզի սրահին մէջ տեղի ունեցաւ վերջերս մայրական ժողովը

Եղան արտայայտութիւններ մանուկներու կողմէ չարականներ երգեցին ուսուցչական կազմի կողմէ, և բնտիր կտորներ նուագեց նուագախումբը։

Օրուան ատենախօս Պ. Ս. Մաթոսեան նիւթ ընտրած էր Նիր. Դպրոցի պատճառն ու նպատակը։ Հոս կ'ուզենք ներկայացնել այդ բանախօսութենէն հետևեալ կարևոր կէտերը։

Ա. Ինչ է նիրակնօրեայի պատճառ 1. Արդեօ՞ք փառասիրութիւնով խառնուած ընդօրինակութեան միջոցմն է այդ։ Ընդօրինակութեան բնազդը լաւ է բայց եթէ միայն այս է պատճառը, սխալ կէտէ մը ճամբայ ելած ենք 2 Արդեօ՞ք լոկ ազգային և եկեղեցական է մեր չարժառիթը։ Այս նոր սերունդը պէտք է ճանչնայ մեր ազգային և եկեղեցական արժէքները, եթէ ոչ մեր գոյութիւնը կը վտանգուի կրկնակ անտարակոյս։ 3. Կիր. դպրոց բացինք որպէսզի մեր զաւակները գիտակից ազգասէրներ և եկեղեցասէրներ ըլլան։ Այս լաւ է ալ՛ ոք է, որուն մէջ թերացումն ընելու համար մանկանալ է։ Բայց եթէ ազգային և եկեղեցական է միայն մեր չարժառիթը սխալ ճամբայ ելած ենք — ինչ պէս որ փարիսեցիները թէ ազգասէր և թէ եկեղեցասէր մարդիկ էին, բայց Քրիստոս խաչը հանեցին, այնքան զուրկ էին հոգեւոր ըմբռնումէ։

Բ. Մեր չարժառիթը. մեր հաւատքն ու սէրը առ Աստուած որ կ'ուզենք մեզ նոյն հաւատքը փոխանցել մեր հոգեհատորներուն։

Կիր դպրոցին նպատակն է, մանուկներուն Քրիստոս ճանչցնել, ինչ պէս յայտարարեց Ն. Ս. Օծութիւն Տէր Բարգէն Վեհափառ դպրոցին ուսուցչութեան։

Հայր Ղեւոնդ Ալիշան կ'ըսէ — ճշմարիտ Քրիստոնեան միայն ճշմարիտ հայրենասէր կրնայ ըլլալ, նոյնպէս ճշմարիտ Քրիստոնեան միայն ճշմարիտ եկեղեցասէր կրնայ ըլլալ։

Նաև կ'ուզենք ներկայացնել հոս, Տ. Ներսէս Ասատ Քահանայ Թավուզճեանի բրած եռամսեայ տեղեկագրութենէն՝ դպրոցի գործունէութեան մասին

Ա. Կիր. դպրոց վերջին երեք ամիսներու ընթացքին ունեցած է միջին հաշուով 350 աշակերտներ։

Աղջիկներու բաժնին մէջ՝ 115 աշակերտներ,

Կրտսերներու՝ 145, Էրէցներու՝ 90

Բ. Ուսուցչական կազմին ընդհանուր թիւն է 30, նաև կան 21 օգնականներ, որոնք կիր. դպրոցի չրջանաւարտներն են 12ը՝ աղջիկ, 9 մանչ։

Գ. Կազմուեցաւ նաև երգեցողութեան բաժին մը, որուն կը մասնակցին բարձրագոյն կարգերու չրջանաւարտ չրջանաւարտուհիները թիւով 28 հոգի որոնց կը դասաւանդէ Տէր Ն. Ա. ազ Քահանայ Թավուզճեան։

Ժողովը փակուեցաւ Տէր Հօր օրհնութիւնով։

ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ ԼՈՒՐԵՐ

Մ. ԹԱՐՏԻՒՅԻ ԴԱՀԼԻՃԸ ՀՐԱԺԱՐԱԾ

Մ. ՀԵՐԻՕ ԿԸ ԿԱԶՄԷ ՆՈՐ ԴԱՀԼԻՃԸ

Բարիզ, 12.— Մ. Թարտիէօ այսօր ներկայացուց իր դահլիճին հրաժարականը նորընտիր նախագահին։ Ըստ սովորութեան, ան իրեն պիտի ներկայացնէ իր աշխատակիցները եւ իրմէ պիտի խնդրէ որ չմերժուի իրենց հրաժարականը։

Շատ հաւանական է որ վարչապետութեան կոչուի Արմատ. ընկերվարականներու պետ Մ. Հերիօ

Մ. ԼԸՊՐԵՕՆ ԵՒ ՄԱՄՈՒԼԸ

Բարիզ.— Թերթերը կը գովեն նորընտիր նախագահը, որ զաւակն է հողագործի մը, նախկին աշակերտ Փոլիթէքնիքի, բազմաթիւ անգամներ նախարար, նախկին նախագահ Ծերակոյտին։

Մ. Լըպրէօնի ընտրութիւնը մեծ համակրութեամբ ընդունուեցաւ Լոնտոնի, Ուաշինկթընի և Վարշաւայի մէջ։

Բարիզ.— Մ. Լըպրէօն յառաջիկայ (երեկ) ուրբաթ օր պիտի մտնէ Էլիզէի պալատը։

ԹՈՒՐՔԻԱ ԽՈՐՀՐԴԱՅԻՆ ՃԱՄԲՈՒՆ ՎՐԱՅ

«Թան» կը գրէ թէ Թրքական կառավարութիւնը մտադրած է եղեր Թուրքիոյ մէջ հաստատել տեսակ մը պետականութիւն, խորհրդային կազմակերպութենէն օրինակ առնելով։

Այս կերպով Թուրքիոյ մէջ պիտի հաստատուին եղեր սպառող եւ արտադրող համագործակցականներ, որոնք յատուկ պիտի ըլլան պետական պաշտօնեաներուն։ Ասոնք փոխանակ իրը թոշակ՝ դրամ ստանալու, պիտի ստանան գնման տոմսեր, որոնցմով պիտի կրնան այս պետական գործակցականներէն հայթայթել ինչ որ պէտք է։

Թրքական պաշտօնեաները այս կերպով պիտի ստանան իրենց թոշակին 75 առ 100ը. մնացեալը միայն դրամով։

Ըսէթ փաշայի հետևորդները առին մը ևս պիտի մեկնին Մոսկուա, ուսումնասիրելու համար խորհրդային համագործակցականներու գործունէութիւնը։

ՌՈՒՍԵՒՃԱՊՈՆԱԿԱՆ ՅԱՐԱԲԵՐՈՒԹԻՒՆՆԵՐԸ

Անգլիական «Տէյլի Մէյլ»ի քաղաքական բաժնի խմբագիրը կը հաստատէ թէ Հարաւային Սիպերիոյ սահմանին վրայ հաւաքուած խորհրդային զօրախումբերը կը ներկայացնեն 700 հազարի ուժ մը։

Այս ուժերը օժտուած են պատերազմական վերջին գործիքներով և իրենց տրամադրութեան տակ ունին հազար երկու հարիւր օդանաւեր։

Այս զօրախումբերուն պարենաւորումը ապահովելու համար, ամէն միջոց նախատեսուած է։

Ասկէ զատ, խորհրդային իշխանութիւնները կը շարունակեն ամէն օր, նոր զօրախումբեր ղրկել դէպի մանչուրիական սահմանները։

Պ. ՍՕԼՕՄԻԱՔԻ ՄԵԿՆՈՒՄԸ

Սօլօմիաք Հալէպէն մեկնեցաւ Դշ. օր Իսքէնտէրուն քովը ըլլալով իր անձնական քարտուղարը Մ. Լըկրէն և համհատափայլ տիկինը։

Դշ. օր Իսքէնտէրունէն մեկներ է Անտիոք ուսկից պիտի մեկնի Լաթաքիա և հաւանական է որ Շաբաթ օր հասնի Պէյրութ մասուցանելու համար իր տեղեկագիրը Բ. Քոմիսէր Մ. Փոնսօին

ԺԷՆԷՐԱԼ ՆՕՅԷՆ ՔՕՂԸՔՕ ԺՈՄԱՆԵՑ

Ինքնաշարժով Պէյրութէն քաղաքս հասաւ Ժէնէրալ Նոյան և հետ եղաւ Ժէնէրալ Փիյօ Տիւրօին, —Հիւսիսային Սուրիոյ հրամանատարին—։

Ժէնէրալ Նոյէնի այցելութեան նպատակն է Հիւսիսային Սուրիոյ Ֆրանսական բանակին քննութիւնը և այս պատճառաւ անմիջապէս Տէր Զօր պիտի մեկնի ուսկից Թէտմորի ճամբով Պէյրութ պիտի անցնի։

ՍՈՒՐԻԱ ԵՒ ԼԻԲԱՆԱՆ

ՊԷՅՐՈՒԹԻ ՄԷՋ ԹՈՂՈՒԹԻ ՄԵԾ ՑՈՅՑԵՐԸ ԹՈՒՌՆ ՆԵՆԳԱՏՈՒԹԻՒՆՆԵՐ ԿԱՌԱՎԱՐՈՒԹԵԱՆ ԴԷՄ

Շաբաթ օր ծանուցուած էր որ բողոքի ցոյցեր տեղի պիտի ունենային, կիրակի ութը Մայիս առաւօտեան ժամը 11ին Խան Անթուն պէյ, Անկախ Հանրապետական կուսակցութեան կեդրոնատեղիին մէջ։

Սոյն կը սակցութեան պարագլուխները նկատելով որ այս ցոյցերը կը չահագործուին կարգ մը ..արդոց կողմէ, վերջին վայրկեանին մերժեցին տրամադրել իրենց սրահը ու միթինկը տեղի ունեցաւ «Լ'Օրիան» թերթի տպարանի շէնքերուն մէջ։

Փաստաբաններէ, բժիշկներէ, երկրաչափներէ, վաճառականներէ եւ աշխատաւորներէ բաղկացած հոծ բազմութիւն մը, ժամը տասնէն սկսեալ սկսած էր հաւաքուիլ։ Սրահին մէջ չկային ոչ աթոռներ և ոչ ուրիշ կարասիներ, բացի սեղանէ մը, որուն վրայ կը բարձրանային բանախօսները։

Սրահին պատերուն վրայ գրուած էին քանի մը նշանաբաններ, որոնց վրայ գրուած էին.

— Պատասխանատու ունենք կ'ուզենք և ոչ մակաբոյծներ.

— Պաշտպանութիւն գործաւորներու,

— Բարենորոգումներ.

— Խնայողութիւն.

— Պաշտպանութիւն վաճառականութեան և ճարտարարուեստի։

Բոլոր խօսողները իրենց ճառերուն մէջ չեշտեցին որ տարիներէ ի վեր երկիրը կ'աղքատանայ, իսկ կառավարութիւնը կը կրկնապատկէ իր ծախքերը։

Տօքթ. Լամարչ խօսեցաւ Ֆրանսացի հարկատուներու մասին։

Մէթր Կապրիէլ Մենասա խօսելով հարկերու ամհատարական բաժանումին վրայ, եզրակացուց որ Լիբանանի մէջ, քաղաքացիներու քըլիքի մը կողմէ բոլորովին կ'անտեսուին ամհատարական սկզբունքները։

«Լ'Օրիան»ի Տնօրէն Պ. Կապրիէլ Խապազի ճառը երկար ծափահարութիւններով ընդունուեցաւ։ Մեր պաշտօնակիցը ըսաւ։

«Մեզի կ'ըսեն որ մենք վեց միլիոն տուրք կը վճարենք։ Սխալ է։ Մենք ինը միլիոն կը վճարենք։ Վեց միլիոնը արդէն սարսափելի գումար մըն է, բայց ինը միլիոնը սարսափելի ու կէս է։ Հոս մենք կը բողոքենք այս սարսափելի ու կէսին դէմ։

«Մեզի կ'ըսեն որ Ֆրանսացին երեք անգամ աւելի տուրք կը վճարէ, քան Լիբանանցին։ Մենք կը պատասխանենք «Տուէք մեզի Ֆրանսացիին հասոյթի աղբիւրները, եւ մենք տասը անգամ աւելի տուրք կը վճարենք քան Ֆրանսացին։

«Մեզի կ'ըսեն որ չի բաւեր քննադատել կառավարութիւնը, պէտք է լուծում մը գտնել։ Լուծումը գտնելը մեզի կ'իյնա՞յ։ Եթէ մեզի կ'իյնար, մենք նախ պիտի ըսէինք մենք պէտք չունինք Ֆրանսական օժանդակութեան և խելքին։ Մենք մեր գործերը մեր ձեռքով և մեր մարդերով կրնանք կարգաւորել։

«Վարչութիւնը որ գոյութիւն ունի 6 տարիէ ի վեր, երկիրը կ'առաջնորդէ դէպի անկում։ Սնանկացած է այս վարչութիւնը։ Ուրեմն պէտք է սնանկացած յայտարարել ու աճուրդը կազմել։

Պ. Խապազի ճառէն վերջ, Մէթր Հալիլ Սալի Շարլա, բուռն ու կրակոտ խօսքերով կը ձաղկէ կառավարութեան ընթացքը որ «մեզ կառաջնորդէ դէպի մահ»։ Բայց մենք մեռնելու նպատակ չունինք կրկէսն, մենք պիտի չարունակենք, քանի դեռ ժամանակ ունինք և չենք անչնչացած։

Ժամը 12ին, այս բազմութիւնը հոծ չարքերով դիմեց դէպի Պուրճի Ս. Գէորգ եկեղեցին ուր կը սպասէր Մուպարաք Եպիսկոպոսը որ իր կարգին կրակոտ ճառով մը հրաւիրեց ցուցարարները համբերատար աշխատանքի մը, դիմագրաւելու համար երկրին տնտեսապէս սպառնացող վտանգը

ԵՐԿՈՒ ՈՃԻՐՆԵՐ

Չորեքշաբթի առտուն ժամը 8ին Բերդի դրան դիմաց, Գարլըգ թաղեցի Մուսթաֆա Իպն Ապտիւլղատեր Ալլի, կուրծքէն ծանրապէս վիրաւորուեցաւ ատրճանակի երկու հարուածներով և անմիջապէս մեռաւ։ Կասկածելի մարդիկ ձերբակալուած են, բայց յարգ չէ՛ գտնուած բուն ոճրագործը։

Բուն ոճրագործը Սուսթաֆան զարնելէն վերջ կը փախի է. Ժողովուրդը կը խուժէ։ Ոճրագործը կը հասնի Խոսրովիէ մզկիթը և բանալով հոն գտնուող հաւատացեալներուն կ'ըսէ.— Հայերը կը յարձակին, գոցեցէ՛ք դռները։ Բակի դուռը անմիջապէս կը գոցուի և ոճրագործը հետապնդող ժողովուրդը ինքզինք կը գտնէ փակ դրան առջև։ Մինչև դրան բացուիլը ոճրագործը մզկիթի միւս դռնէն կը փախի, չէնքով ..պառնալով զինք բռնել ուզողին ձայն ալ կը վիրաւորէ։ Ոճրագործը կը հասնի Ճէլլում թաղը, ու կը անհետանայ։

* * Հինգշաբթի իրիկուն ժամը 4,30ին, Սուգ էլ Սապունի մէջ դանակով զինուած երկու մարդոց կողմէ վիրաւորուեցաւ Քարապաշի Ֆոթէօ Սըլը, որ Ճուսէի պէյ Պէրէքէթի ընկերացած էր անոր Պէյրութ և Դամաս այցելութեան միջոցին։ Ոճրագործը փախաւ։

Մ. ՍՕԼՕՄԻԱՔ Ի ՀԱԼԷՊ

Ինչպէս գրած էինք նախորդ թիւով, անցեալ ուրբաթ իրիկուն Մ. Սօլօմիաք իր համհատափայլ տիկնոջը հետ քաղաքս հասաւ և Օթէլ Պարոն իջեւանեցան։ Նոյն օրը, ընթրիքի Մ. Լավասթըրի բնակարանը հրաւիրուած էր։

Շաբաթ օր՝ ընդունեց Ն. Վ. կուսակալը, երեսփոխանները, հետ պաշտօնները, որոնք մատուցին իրենց ցաւակցութիւնները Ֆրանսայի հանրապետութեան նախագահին մահուան առթիւ։

Ասկէ վերջ Մ. Սօլօմիաք տեսնուեցաւ երեսփոխաններուն հետ մէկիկ մէկիկ։

Ցեառն տեսնուեցաւ Ն. Վ. կուսակալին հետ, գերերջանիկ Սիւլեա պատրիարքին և Յոյն Օրթոտոքս Առաջնորդին հետ։ Այս այցելութիւնները շաբաթ օրը ամբողջովին գրաւեցին։

Կիրակի օր Մ. Սօլօմիաք այցելեց Հալէպի բերդը, կարգ մը պատմական վայրեր, Ճէպէլ Սէմանն իրիկուան քաղաք վերադարձաւ իր տիկնոջը հետ։

Երկուշաբթի օր Պ. Բարձր գոմիսէրութիւն Հալէպի պատուիրակին բնակարանը ընդունեց երեսփոխանները, դատաւորները։ Տեսնուեցաւ առանձնութեան մէջ Ճուսէի պէյ Պէրէքէթի և Ճաքիր պէյ Նիմէթի հետ որոնք յետոյ նիստեր կազմեցին երեսփոխաններուն հետ։ Թէ ինչ խօսակցութիւն անցաւ Մ. Սօլօմիաքի և իրեն հետ առանձին տեսնուող երեսփոխաններուն միջև, ատիկա կատարեալ գաղտնիք մը կը պահուի, կ'ըսէ «Էհալի»։ Բայց երեսփոխաններուն դէմքին վրայ, ուրախութեան նշաններ կերեւային որ կը ցուցնէ թէ Մ. Սօլօմիաքի հետ տեսակցութիւն երեսփոխանները ուրախացնելիք համաձայնութեան գաման ունի եղեր։

ՀԱՐՑԱՔՆՆՈՒԹԻՒՆ ՑԵՐԲԱԿԱԼՈՒԱԾ ՀԱՄԱՅՆԱՎԱՐՆԵՐՈՒ

Նախանցեալ թիւով գրած էինք համայնավար Սամուէլին և անցեալ համայնավարական մարմնոյն նախագահ Մովսէսի ձերբակալութիւնը

Հարցաքննութեան ատեն Մովսէս, նախ ուրացած է իր համայնավարութեան պատկանիլը... այս ալ սուտ է ըսելով.—Այո, ես համայնավար եմ. Բանտ և տանջանք չկրնար զիս վրիպեցնել սկզբունքէս։

Կը սիրեմ մեռնիլ այս սկզբունքին համար։ Բշուառներուն փրկութիւն այս սկզբունքին յաջողութեան մէջ է. և այս յաջողութիւնը ձեռք կը բերուի միայն յեղափոխութեամբ Այս ուղղութեամբ ալ է ես և իմ ընկերները կը գործենք։

Կրնայ ըլլալ որ մենք հալածուինք, տանջուինք, մեռնինք, բայց սկզբունքները այն ժամանակ կ'ապրին երբ անձերը զոհուին։

ԱԶԴ

Ի գիտութիւն կը յայտարարենք որ Ազգային Առաջնորդարանի հովանաւորութեամբ ի նպաստ Աֆրիկ Ազգային վարժարանի շինութեան Մայիս 15ին Հոգեգալստեան կիրակի օրը տեղի ունենալիք վիճակահանութիւնը կալ գադիր ցոնձնախումբ խնդրանքով յետաձգուած է յառաջիկայ Յունիս ամսոյ 12ի կիրակի օր ուան։

Առաջնորդարան Հայոց

Հալէպ, 11 Մայիս 1932